

SILTSU

– *Nousu tuho, tuska*

4x42'

Dokumenttisarja

OHJAAJAN SANAT

Näinä aikoina, kun julkisuuden henkilöitä ajetaan mediassa lihamyllyn läpi, en ihmettele **Jari Sillanpään** ensireaktiota olla lähtemättä mukaan hänestä tehtävään neliosaiseen dokumenttisarjaan. Hänen rikoksensa ovat vakavia, niitä vaikeimpia julkisuuskuva kannalta ja kujanjuoksu median kanssa on ollut tuhoisa.

Kun **Siltsu** –sarjan tuotanto käynnistyi keväällä 2022, Siltsu itse eli edelleen kovassa kiirastuksessa. Alkuun Sillanpää kieltäytyi haastattelusta ja pyysi, ettei sarjaa tehtäisi ollenkaan. Alkuasetelma lupasi vaikeita kysymyksiä ohjelman tekemisen kannalta. Voisinko edes ajatella tekevänä sarjaa, jonka päähenkilö toivoo, ettei sitä tehtäisi? Tilaus oli tehdä sarja, olipa Sillanpää siinä mukana tai ei. Edessä voisi olla mahdoton urakka rakentaa kokonaisuus, joka voisi vastata alkuperäisideassa asetettuun kysymykseen, *mitä tapahtui*.

Päähenkilön kieltäytyttyä haastattelusta myös moni hänen ympäriltään päätti olla lähtemättä mukaan. Suurin osa ihmisistä ja myös organisaatioista, joiden kanssa kävin keskusteluja, koki arveluttavana dokumentin, jonka elossa oleva päähenkilö ei ollut siinä mukana. Mm. Helsingin poliisilaitos ilmoitti, ettei halua olla mukana produktiossa, jossa ehkä tehtäisiin viihdettä vakavilla rikoksilla. Sillanpään rikoksia tutkineet poliisit eivät myöskään halunneet lähteä puhumaan kameralle. Tuotannon alkuvaiheessa *kukaan* ei halunnut puhua Sillanpään rikoksista kameralle. Oli selvää, että asioita olisi käsiteltävä laajemmin näin moniosaisessa kokonaisuudessa.

Valitsin yhdeksi näkökulmaksi tarkastella Sillanpään tarinaa hänen ja median välisen rikkinäisen suhteen kautta, koska se vaikutti alusta asti yhteistyöhömme ja mahdollisuksiimme kertoa totuus. Vahvin reaktio sarjan tekemiseen on ollut vaikeneminen, joka liittyi Sillanpään elämän viime vuosien ikäviin käännteisiin. Jari Sillanpäästä, miehestä, jonka Suomen kansa oli rakastanut käsittämättömän suureksi vuodesta 1995, oli tullut mörkö josta puhuminen pelotti ja epäilytti. Tarvittiin tavallista enemmän aikaa sulatella asiaa, kun lähestyin ihmisiä haastattelupyynnöillä.

Kuunnellessani haastateltavia ja heitä jotka suostuivat juttelemaan minulle taustoiksi, mietin, miten pitää sisältö ja sen tekeminen neutraalina. Tarinassa, jonka ympärillä jokaisella oli oma mielipiteensä siitä mitä tapahtui ja miten kaikkeen tulisi suhtautua, lopullinen mielipide tulisi jäädä katsojalle. Tuotannon suurin haaste olisi sisällössä asialinjalla pysyminen. Piti löytää balanssi, kertoa tarpeeksi ”tonkimatta” kenenkään elämää. Helpoin tie olisi ollut jatkaa samalla skandaalilinjalla, jolla Sillanpäästä oli kirjoitettu lehdissä. Sarjan tehtävä ei kuitenkaan ollut olla ylimääräinen oikeusistunto tai skandaalijuttujen jatke.

Koin, ettei ollut muuta vaihtoehtoa kuin jatkaa yrittämistä saada Sillanpää mukaan itse vastaamaan vaikeisiin kysymyksiin ja kertomaan, miten päädyttiin niihin tilanteisiin, joista on niin vaikea puhua. Kun Sillanpää ei vastannut yhteydenottoihini, päätin kirjoittaa hänelle kirjeen. Kirjeessä toivoin Sillanpään vielä harkitsevan sarjaan osallistumista. Ensitapaamisemme tapahtui

Seinäjoen Tangomarkkinoilla heinäkuussa 2022. Sillanpää kiitti kirjeestä ja kertoi päättäneensä lähteä mukaan sarjaan.

Jari Sillanpään lisäksi haastattelin lopulta kameralle 20 henkilöä hänen uransa ja elämänsä varrelta sekä myös sen ulkopuolelta. Aiheet, joista olemme haastatteluissa puhuneet, ovat olleet sieltä vaikeimmasta päästä ja toivon, että olen omalta osaltani voinut tehdä kokemuksesta osallistujille turvallisen. Jokainen haastateltava joutui allekirjoittamaan sopimuksen juuri ennen haastattelun antamista – asia, joka lisäsi painetta kuvaustilanteisiin. Jokainen ansaitsee kiitokset rohkeudestaan lähteä mukaan. Ilman haastateltavia sarjaa ei olisi.

Dokumentin päähenkilönä Jari Sillanpää on kiinnostava, koska hän on ristiriitainen. Kuvat hänestä ja tangotuomareiden kymppiriveistä ovat keskeistä tarinassa, jossa täydellisyys ja sen tavoittelu pääsee niin mahdollisiin mittoihin, että sitä on vaikea käsittää, ellei ole Jari Sillanpää. Sillanpään kanssa käymistäni taustakeskusteluista piirtyi selkeä kuva siitä, miten huumeiden vaikutuksen alla töppäily johti hänen kohdallaan vakaviin virhearviointeihin. Tämän tarinan Sillanpää itse nyt sarjassa kertoo. Hierontatapauksesta, johon liittyneet syytteet lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä Helsingin käräjäoikeus hylkäsi vuonna 2020, Sillanpää ei halunnut haastattelussa puhua suojellakseen uhria.

Omien sanojensa mukaan Sillanpää on tuomioidensa myötä poistunut niistä ihmisistä, joilla on merkitystä. Hänen suhteensa mediaan on rikki, jolloin median edustajien edessä on vaikea olla täysin rehellinen, vaikea kertoa totuutta. Sarja esittää Jari Sillanpään tarinasta version, jonka uskon kaikkiin haastatteluihini pohjaten olevan eniten totta tähän asti.

Sarja sisältää paljon sensitiivistä sisältöä. Erityisesti lapsen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavasta materiaalista puhuminen voi tuntua pahalta ja se voi triggeröidä traumoja. Sillanpään rikokset ovat, kuten sarjassa todetaan, rikkoneet ihmisyyttä. Puhuminen on kuitenkin ainoa tapa ottaa askel eteenpäin. Kiitos Jari Sillanpää, että päätit lähteä mukaan sarjaan. Kiitos taitavalle työryhmälle, joka yhdessä loi Siltsu -sarjalle sen elokuvallisen, visuaalisen maailman ja upean äänimaailman. Kiitos kaikille, jotka kanssani osallistuivat sarjan arkistomateriaalien keruuseen. Kiitos luottamuksestanne, kaikki sarjan haastateltavat. Kiitos Take Two Studios ja MTV. Kiitos Pelastakaa lapset ry taustatuesta termin ”lapsiporno” käsittelyssä.

Toivon, että termin ”lapsiporno” käyttö pohdittaisiin mediassa tämän jälkeen tarkemmin. Kun puhutaan lapsen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavasta materiaalista, täytyy näkökulman ja käytettävän terminologian lähteä lapsen oikeuksien näkökulmasta. Kyseinen materiaali todistaa tilannetta, jossa lapsi on seksuaalirikoksen uhri ja materiaali on todistusaineistoa tapahtuneesta rikoksesta. Sana porno viittaa nautintoon, mitä lapsen kohdistuvassa seksuaaliväkivallassa ei koskaan ole.

Toivon myös, että tv- ja elokuvabisneksessä pohdittaisiin enemmän sitä, mitä on neutraali tarinankerronta ja miten sen tekemistä ja objektiivisuutta parhaiten tuettaisiin näinä aikoina. Kiitos omat läheiset ja ystävät, jotka tietämättänne olitte tukena salaisen projektin aikana.

Minna Dufton

Ohjaaja, käsikirjoittaja

Raggari Filmi

Filmmaking Rebels

